

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
 /Калинич І.В./
«31» серпня 2020 року

**СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ»**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 “Природничі науки”
Спеціальність	106 “Географія ”
За освітньою програмою	Географія
Статус дисципліни	обов’язкова

Назва курсу	Регіональна економічна і соціальна географія
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра «Фізичної географії та раціонального природокористування»
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 «Природничі науки» 106 «Географія»
Викладачі курсу	Фащевський М.І., Антонюк О.С.
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	oksana.antonuk@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/enrol/index.php?id=768
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	8,5/255
Обсяг курсу	Аудиторних годин 118, лекційних 68 год., практичних 50 год., самостійних 137 год.
Формат курсу	Очний
Анотація до курсу	Розкрито теоретичні засади курсу "Регіональна економічна та соціальна географія світу", процес формування політичної карти світу та особливості її на сучасному етапі. Охарактеризовано основні регіони світу, їх господарство, соціальну сферу, місце у міжнародному географічному поділі праці, детально охарактеризовано окремі країни кожного регіону. Для студентів географічного факультету ДВНЗ «УжНУ».
Ключові слова	Регіон, країна, соціально-економічна характеристика, економіко-географічна характеристика, міжнародний географічний поділ праці, міжнародна організація.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Регіональна економічна і соціальна географія» є розкриття знань про особливості територіальної організації суспільства або окремих його частин – населення, виробничої, соціальної, духовної чи природничої сфер, опанування практичних навичок аналізу окремих територій, регіонів, країн, міст тощо, характеристика суспільно-географічних комплексів зарубіжних територій. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1); - знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2); - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 3); - навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 5); - здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК 6); - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 7); - навички міжособистісної взаємодії (ЗК 8); - здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права,

	прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 11); - здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства (ФК 2); - здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах (ФК 3); - знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації (ФК 7); - самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати (ФК 8); - здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності. (ФК 9); - Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси (ФК 10).
Пререквізити курсу	Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Регіональна економічна і соціальна географія» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми (ОП): ОПП підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 106 “Географія”: ОК 2.16. “Фізична географія материків та океанів”; ОК 2.2. “Загальне землезнавство”; ОК 2.22. “Основи суспільної географії”; ОК 2.23. “Рекреаційна географія”.
Очікувані результати навчання	Студент повинен знати теорію предметної області, зв'язок регіональної географії з іншими науками природничого циклу - ПРН 1, 5 Знати політичну карту світу, історико-географічні регіони і типи зарубіжних країн за рівнем соціально-економічного розвитку - ПРН 3,4 Уміти складати соціально-економічні карти регіонів, країн, районів світу - ПРН 5 Вміти працювати із статистичними матеріалами - ПРН 4,5 Розуміти сучасні тенденції в управлінських, функціонально-галузевих, територіальних структурах та зовнішньо-економічних комплексах країн та регіонів - ПРН 12 Знати особливості і уміти аналізувати, науково узагальнювати та обґрунтовувати фактичний матеріал - ПРН 9 Володіти можливостями застосування результатів аналітичних досліджень для якісної оцінки розвитку територій та бути здатним застосовувати їх до професійної діяльності - ПРН 12,14, 10 Здійснювати соціально-економічне прогнозування розвитку територій - ПРН 14
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності – лекції. Наочні методи – ілюстрації, використання картографічних, демонстраційних матеріалів. Практичні методи – виконання практичних робіт. Методи контролю та самоконтролю – виконання самостійної роботи, усна та письмова перевірка знань.
Необхідне обладнання	Технічні засоби: дидактичні матеріали, сайт електронного навчання, презентаційні матеріали. Обладнання: навчальні настінні карти (фізичні, економічні, політичні) материків та окремих країн, атласи, картографічні регіонів, контурні карти для практичних робіт, методичні матеріали з курсу.

Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни								
	Вид діяльності і здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
	Практичні (семінарські) заняття	12	30	12	30	10	25	12	30
	Презентація	1	20	1	20	1	20	1	20
	Реферат					1	5		
	Модульна контрольна робота	1	50	1	50	1	50	1	50
	Разом	14	100	14	100	13	100	14	100
	Модульний контроль проводиться у формі аудиторної письмової контрольної роботи з тем змістовного модуля. На модульну контрольну роботу відводиться 50 балів. Передбачає написання модульної контрольної роботи, що складається із трьох теоретичних запитань що оцінюються по 10 балів, загальною сумою 30 балів, та роботи з картою - задача економіко-географічного мінімуму по регіонах - кількістю 20 одиниць по 1 балу за кожну. Сума описових та практичних балів разом 50 за модульну контрольну роботу. Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену (у другому семестрі вивчення дисципліни) у формі усної перевірки знань – відповідей на питання екзаменаційних білетів. Екзамен - підсумкова форма контролю знань – проводиться у вигляді усного опитування з підсумкових питань, задачі економіко-географічного мінімуму по усіх регіонах світу. Допуск до екзамену надається за умови написання першої та другої модульних контрольних робіт. Усне опитування оцінюється у 15 балів та економіко-географічний мінімум у 15 балів. За екзамен максимум 30 балів. Екзамен може виставлятися автоматично за умови набору студентом 60 балів за обидва модулі.								
Підсумковий контроль, форма	Форми поточного контролю: практичні роботи, усне опитування, робота з картами, тестування, самостійна робота, підготовка презентацій за темами. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота. Форма підсумкового семестрового контролю: екзамен.								
Зміст курсу	Змістовий модуль 1. <i>Сучасна регіональна економічна і соціальна географія світу. Характеристика Європи.</i> <i>Регіональна економічна і соціальна географія.</i> Тема 1. Теоретичні засади регіональної економічної і соціальної географії. Розвиток та сучасний стан економічної та соціальної географії зарубіжних країн. Значення і суть типології. Основні показники для типології держав. Типи держав сучасного світу за рівнем соціально-економічного розвитку. Тема 2. Центральна Європа. Етапи формування політичної та економічної карти Центральної Європи у XX ст. Чинники формування та особливості господарства. Тема 3. Центральна Європа. Місце регіону у міжнародному поділі праці. Суспільно-географічна характеристика Польщі. Тема 4. Центральна Європа. Суспільно-географічна характеристика Болгарії. Суспільно-географічна характеристика Албанії.								

	Тема 5. Західна Європа. Місце і роль держав Західної Європи у сучасному світі. Загальна характеристика господарства регіону. Особливості розвитку і сучасний стан господарства Німеччини. Тема 6. Західна Європа. Територіальна структура господарства Німеччини. Суспільно-географічна характеристика Франції. Тема 7. Західна Європа. Велика Британія: передумови становлення та сучасний стан господарства. Загальна характеристика господарства Італії. Змістовий модуль 2. <i>Характеристика країн США, Англо-Америци, Латинської Америки, Південно-Західної Азії.</i> Тема 8. Сполучені Штати Америки. Географічне положення, природні умови та ресурси. Населення. Тема 9. Сполучені Штати Америки. Основні риси господарства. Господарські (міжгалузові комплекси). Тема 10. Англо-Америка. Територіальна структура господарства США. Особливості розвитку та сучасний стан господарства Канади. Міжнародні економічні зв'язки США та Канади. Тема 11. Латинська Америка. Політична карта регіону. Природні умови та ресурси. Населення. Особливості розвитку, загальні риси та сучасний стан господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Тема 12. Латинська Америка. Чинники формування, галузева та територіальна структура господарства Бразилії. Чинники формування, галузева та територіальна структура господарства Аргентини. Чинники формування, галузева та територіальна структура господарства Мексики. Тема 13. Південно-Західна Азія. Територія, місце в світі, географічне положення. Політична карта «гарячі точки» регіону. Природні умови і ресурси. Нафтогазовий басейн Перської затоки. Населення. Рівень економічного і соціального розвитку. Тема 14. Південно-Західна Азія. Загальна характеристика господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Тема 15. Туреччина. Особливості географічного положення. Державний устрій та участь у міжнародних інтеграційних об'єднаннях. Природні умови та ресурси. Населення, історичні особливості формування і розвитку. Загальна характеристика господарства. Внутрішні відмінності. Змістовий модуль 3. <i>Характеристика країн Південної, Південно-Східної, Східної Азії.</i> Тема 16. Південна Азія. Територія, географічне положення. Політична карта регіону. Природні умови і ресурси. Сучасний рівень та особливості соціально-економічного розвитку. Тема 17. Індія. Місце в світі. Спосіб та умови життя населення, расова та демографічна ситуація. Загальна характеристика господарства. Тема 18. Індія. Зовнішні економічні зв'язки. Внутрішні відмінності. Тема 19. Південно-Східна Азія. Територія. Географічне положення. Інтеграційні процеси. Природні умови і ресурси. Тема 20. Південно-Східна Азія. Населення. Іслам, буддизм, католицизм. Загальна характеристика господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Тема 21. Південно-Східна Азія. Рекреаційні ресурси. Сінгапур.. Тема 22. Східна Азія. Східна Азія - одна з найбільш активних зон світової політики й економіки сучасного світу. Політична карта та основні показники розвитку країн регіону. Китай. Місце в світі, географічне положення, природні умови і ресурси. Суспільний лад, державний устрій.
--	--

	Соціальна й економічна політика. Тема 23. Китай. Населення та сучасні демографічні процеси. Загальна характеристика господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Внутрішні відмінності. Змістовий модуль 4. <i>Характеристика високо розвинутих країн Азії. Країни Африки, Австралії та Океанії.</i> Тема 24. Японія. Місце у світі, склад території, географічне положення. Земля та природні ресурси в господарстві Японії. Сировинна залежність. Населення. Мегаполіс Токайдо. Георелігійна ситуація. «Три відкриття Японії». Передумови та чинники становлення й економічного зростання. Тема 25. Японія. Структура господарства, промисловість, енергетика. Система науково-дослідних та конструкторських робіт і комплекси високих технологій. Агропромисловий комплекс. Транспортний комплекс. Зв'язки між островами. Місце у міжнародному поділі праці. Внутрішні відмінності та міста. Тема 26. Африка. Етапи формування політичної карти. Природні умови та ресурси. Особливості розвитку та загальні риси господарства. Територіальні відміни. Тема 27. Африка. Вплив глобалізації на місце Африки у сучасному світі. Південна Африка: суспільно-географічна характеристика. Господарський комплекс Нігерії. Тема 28. Африка. Суспільно-географічна характеристика Єгипту. Ефіопія – одна з найменш розвинутих держав у світі. Тема 29. Австралія. Природно-ресурсний потенціал. Населення. Особливості розвитку та сучасний стан господарства. Зовнішньоекономічний комплекс. Внутрішні відміни. Тема 30. Океанія. Політична та економічна карта Океанії. Суспільно-географічна характеристика Нової Зеландії. Своєрідність участі Океанії у міжнародному поділі праці. Тема 31. Океанія. Сільське господарство. Промисловість. Рекреація і туризм регіону.
Література для вивчення дисципліни	Основна література 1. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу – К.: Видавничий центр «Академія», 2007. – 688с. 2. Гладкий Ю.И., Чистобаев А.И. Регионоведение. – М., 2001. 3. Европейский экономический бюллетень – Нью-Йорк, Женева, 1995-2001. 4. Економічна і соціальна географія світу\\ Яценко Б.П., Любіцева О.О., Юрківський М.В. та ін.. – К.: АртЕК, 1997. 5. Соціально-економічна географія світу\\ за ред. С.П. Кузика.- Львів: «Світ», 2002, -671 с. 6. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. – 2 вид. – К.: Либідь, 2008. Допоміжна література 1. Економічна і соціальна географія світу. Алас для 10-11 класів. – К., ППТ, 2002.- 48с. 2. Етнополітична карта світу ХХІ ст.- Тернопіль, Мандрівець, 2000. 3. Отчет о мировом развитии 2001.- Вашингтон, 2002. 4. Погорлецкий А.И. Экономика зарубежных стран: Учебник. Второе издание - СПб.: Изд-во Михайлов В.А., 2001 – 492с.
Інформаційні ресурси	1. Підручники для вивчення навчальної дисципліни: https://textbook.com.ua/geografiya/1473445580/s-115

	http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/ekonomichna_geografija_zarubizhnikh_krajin/centralna_evropa_transport_zovnishnoekonomichni_zv_39_jazki_rekreacija_ta_turizm/64-1-0-887 https://omolodim.at.ua/publ/bezuglij_v_v_kozinec_s_v_regionalna_ekonomichna_ta_socialn_a_gegrafija_svit_u_posibnik_kijiv_vidavnicij_centr_quot_akademija_quot_2003_688_s/1-1-0-132 http://repository.vsau.org/getfile.php/2249.pdf 2. Освітні портали: http://www.geograf.com.ua/countries
Питання для підсумкового контролю	Питання для підсумкового контролю Змістовий модуль І 1. Типологія і типи держав світу. 2. Економічно високорозвинені «малі» країни Західної Європи. 3. Середньорозвинені держави Західної Європи. 4. Середньорозвинені держави Центральної Європи. 5. Найменш розвинуті держави світу. 6. Соціально-економіко-географічна характеристика Південно-Західної Азії. 7. Соціально-економічна географія Швейцарії. 8. Соціально-економічна географія Нідерландів. 9. Соціально-економічна географія Фінляндії. 10. Соціально-економічна географія Чехії. 11. Соціально-економічна географія Болгарії. 12. Соціально-економічна географія Македонії. 13. Соціально-економічна географія Польщі. 14. Соціально-економічна географія Німеччини. 15. Соціально-економічна географія Великої Британії. 16. Соціально-економічна географія Франції. 17. Соціально-економічна географія Італії. 18. Велика Британія на ринку міжнародних послуг. 19. Франція на світовому туристичному ринку. 20. Машинобудування і хімічна промисловість ФРН. Економіко-географічна характеристика окремих географічних регіонів: 21. Іль-де-Франс та Паризький басейн. 22. Середземномор'я. 23. Південний Захід Франції. 24. Південна Англія. 25. Центральна Англія. 26. Шотландія. 27. Північний Рейн-Вестфалія. 28. Північ ФРН. 29. Прирейнський Південний Захід. 30. Саксонсько-Тюрингський район. 31. Північ Італії. 32. Центр Італії. 33. Південь Італії. 34. Центральний район Польщі. 35. Південь Польщі. 36. Північ Польщі. Змістовий модуль 2 1. Країни-нафтоекспортери. 2. Соціально-економічна географія США.

3. Соціально-економічна географія Канади.
 4. Соціально-економічна географія Мексики
 5. Соціально-економічна географія Бразилії.
 6. Соціально-економічна географія Аргентини.
 7. Соціально-економічна географія Туреччини.
 8. Формування території США та американської нації.
 9. Позиції США у світі, причини і умови.
 10. Північноамериканський тип господарства.
- Економіко-географічна характеристика окремих географічних регіонів:
11. Босваш.
 12. Південь США.
 13. Захід США.
 14. Північ США.
 15. США. Характеристика географічного положення.
 16. Основні риси господарства Канади.
 17. Рівень економічного і соціального розвитку країн Південно-Західної Азії. Зовнішньоекономічні зв'язки.
 18. Основні риси господарства США.
 19. Аргентина. Загальна характеристика.
 20. Туреччина – особливості географічного положення.
 21. Характеристика населення США
 22. Основні риси господарства Бразилії.
 23. Природні умови і ресурси Південно-Західної Азії.
 24. Характеристика господарських комплексів США.
 25. Основні риси господарства Мексики.
 26. Нафтогазоносні райони Перської затоки.
- Змістовий модуль 3**
1. Соціально-економіко-географічна характеристика Східної Азії.
 2. Соціально-економіко-географічна характеристика Південно-Східної Азії.
 3. Соціально-економіко-географічна характеристика Південної Азії.
 4. Соціально-економічна географія Китаю.
 5. Соціально-економічна географія Індії.
 6. Причини, ознаки і наслідки слаборозвинутості Індії.
 7. Спеціальні економічні зони і відкриті «порти» Китаю.
 8. Соціально-економічна географія Сінгапуру.
- Економіко-географічна характеристика окремих географічних регіонів:
9. Південь Індії.
 10. Захід Індії.
 11. Схід Індії.
 12. Північ КНР.
 13. Дунбей.
 14. Південний Китай.
 15. Південно-Західний Китай.
 16. Південна Азія. Характеристика природних умов і ресурсів.
 17. Китай, місце у світі. Природні умови, ресурсний потенціал.
 18. Зовнішньоекономічні зв'язки Східної Азії.
 19. Характеристика географічного положення Південної Азії.
 20. Населення, особливості демографічної ситуації Китаю.
 21. Південно-Східна Азія, природні умови та ресурси.
 22. Загальна характеристика господарства Індії.
 23. Природні умови і ресурси Південно-Східної Азії.
 24. Характеристика господарства Сінгапуру.

25. Населення. Внутрішні відмінності Індії.
26. Загальна характеристика господарства Китаю.
27. Південно-Східна Азія, особливості господарського комплексу.

Змістовий модуль 4

1. Соціально-економіко-географічна характеристика Північної Африки.
 2. Соціально-економіко-географічна характеристика Західної Африки.
 3. Соціально-економічна географія Австралії.
 4. Соціально-економіко-географічна характеристика Східної Африки.
 5. Соціально-економічна географія Японії.
 6. Соціально-економічна географія ПАР
 7. Соціально-економічна географія Австралії.
 8. Соціально-економіко-географічна характеристика Південної Африки.
 9. Соціально-економіко-географічна характеристика Центральної Африки.
 10. Соціально-економічна географія Росії.
 11. Соціально-економічна географія Нової Зеландії.
- Економіко-географічна характеристика окремих географічних регіонів:
12. Канто.
 13. Кінкі.
 14. Хоккайдо.
 15. Японія. Місце в світі, склад території та географічне положення.
 16. Особливості розвитку і загальні риси господарства Африки.
 17. Суспільно-географічна характеристика Нової Зеландії.
 18. Населення Японії. Мегаполіс Токайдо.
 19. Господарський комплекс Нігерії.
 20. Природно-ресурсний потенціал Австралії.
 21. Структура господарства Японії. Промисловість, енергетика.
 22. Природні умови і ресурси Африки.
 23. Австралія – особливості розвитку господарства, внутрішні відміни.
 24. Характеристика агропромислового комплексу Японії.
 25. Ефіопія – одна з найменш розвинутих держав світу. Загальна характеристика.
 26. Своєрідність участі Океанії у міжнародному поділі праці.